

LÄNSSTYRELSEN Södermanlands län

Pär Vik
0155-264058
010-6938036

BESLUT
1995-09-18

231-2843-95
0480-02-056

enligt sändlista

Skötselplan för Sävö naturreservat

BESLUT

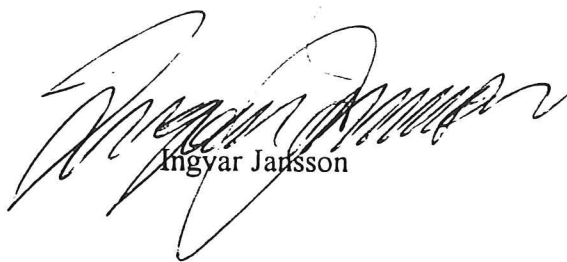
Med stöd av 9 § naturvårdsförordningen fastställer länsstyrelsen bilagda skötselplan för Sävö naturreservat. Tidigare skötselplan, fastställd 1987-05-22, upphör att gälla.

Detta beslut kan överklagas till regeringen.

MOTIVERING

Länsstyrelsen uppföljning av skötselutfallet i naturreservatet Sävö visade bland annat på behovet av tydliga mål för verksamheten och behovet av målstyrning när det gäller skötselinsatserna. Föreliggande skötselplan har producerats i enlighet med Naturvårdsverkets rekommendationer, där skötselplanen ska utgöra det målstyrande dokumentet. Själva skötselinsatserna styrs sedan genom beslut eller avtal om skötsel med brukare eller annan entreprenör.

Skötselplanen har varit på remiss enligt sändlista och flera informationsmöten har hållits. Flera remissinstanser har framfört synpunkter, vilka tillsammans med länsstyrelsens överväganden redovisas i bilagda PM.

Ingvar Jansson

Pär Vik

Bilagor
Skötselplan för Sävö naturreservat.
PM: Remissinstansernas synpunkter på förslag till skötselplan för Sävö naturreservat samt länsstyrelsens överväganden.
Hur man överklagar.

Sändlista
Naturvårdsverket, 17185 Solna
Riksantikvarieämbetet, Kulturmiljöavdelningen, Box 5405, 11484 Stockholm
Nyköpings kommun, internpost
Skogsvårdsstyrelsen, internpost

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Postgiro
611 86 NYKÖPING	Stora torget 7 NYKÖPING	0155 - 26 40 00 växel	0155 - 21 19 10	688 04 - 4

LÄNSSTYRELSEN Södermanlands län

Hans Antonson
Pär Vik
0155-264000

SKÖTSELPLAN
1995-09-18

231-2843-95
0480-02-056

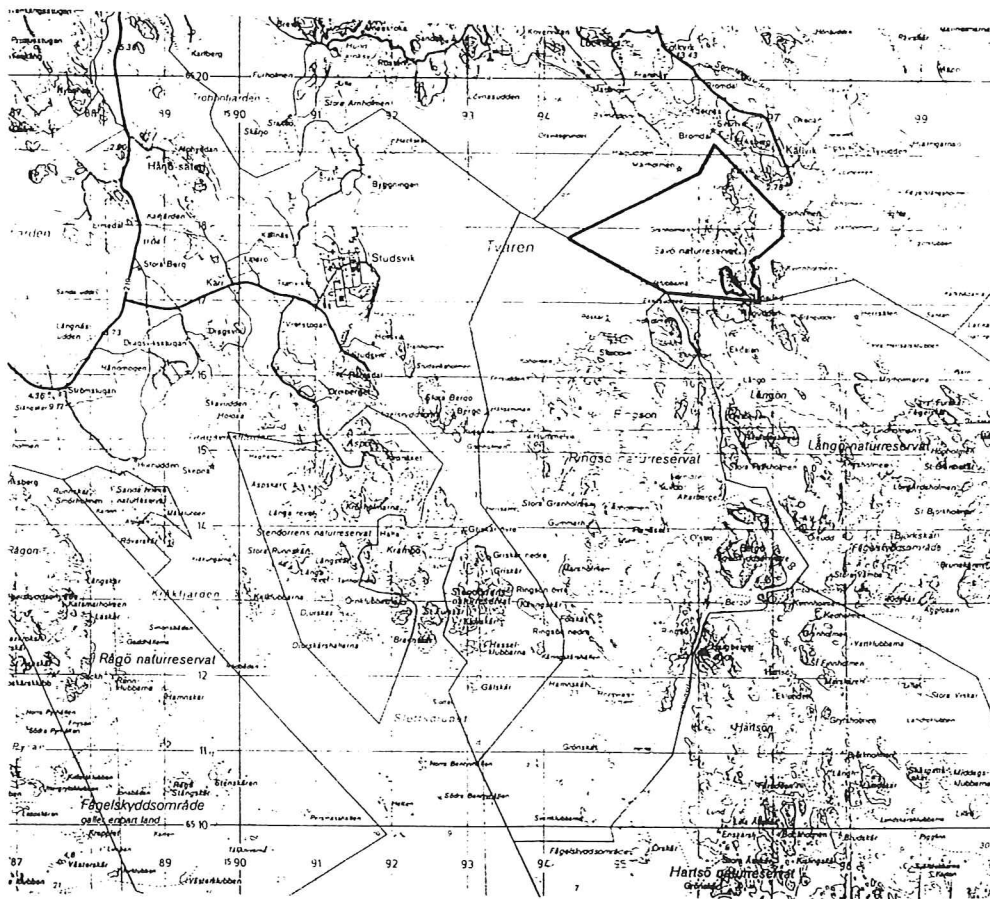
Skötselplan för Sävö naturreservat

Förord

Denna skötselplan är en revidering och omarbetning av den tidigare skötselplanen från 1987-05-22. Skötselplanen grundar sig på studier av äldre kartor och äldre skriftligt källmaterial som beskriver tidigare markanvändning, samt dokumentation- och uppföljning i naturreservatet under sommaren 1994. Uppföljningen av reservatet finns sammanfattad i dokumentet "Utvärdering av skötselutfallet i naturreservatet Sävö", 1994.

Uppföljningen utfördes i huvudsak inom de områden som är eller har varit åker, äng, eller hagmark. Resultatet av utvärderingen visar att stora natur- och kulturvärden inte tidigare dokumenterats, och att många av dessa värden inte sköts på ett sätt som gör att deras långsiktiga överlevnad är säkrad. Dessa värden beskrivs i skötselplanens del A. I del B beskrivs inriktningen på skötseln av markerna för att definierade och preciserade mål ska kunna nås.

Skötselplanen är översiktlig och gäller utan tidsbegränsning. En översyn för att bedöma om revidering behövs ska göras då behov uppstår eller vart 10:e år.

Innehållsförteckning:

A Översiktlig beskrivning

1. Administrativa data
2. Kulturhistoria
3. Spår i landskapet
4. Bebyggelse
5. Naturvärden
6. Det rörliga friluftslivet

B Plandel

7. Disposition och skötsel av mark och vatten
 - 7.1. Övergripande mål
 - 7.2. Områdesindelningar och skötsel
 - 7.3. Restaureringsplan
8. Friluftsliv
 - 8.1. Övergripande mål
 - 8.2. Åtgärder och skötsel
9. Uppföljning
10. Ekonomi och skötsel
 - 10.1 Skötselfrågor
 - 10.2 Ekonomi

A ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING

1. Administrativa data

Markägare:	Staten, genom Naturvårdsverket
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Södermanlands län
Objektnamn:	Sävö naturreservat
Fastigheter:	Sävö 1:1, Sävö 1:2
Församling:	Bälinge
Kommun:	Nyköping
Län:	Södermanland
Reservatet bildat:	1987-05-22
Naturgeografisk region	Sörmlands och norra Götalands skärgårdar (25c)
Agrar kulturlandskaps- region:	Mälardalens odlingsbygder
Produktionsområde:	Svealands slättbygder (Ss)
Äng- och Hageinv:	80-90 klass 3
Bevarandeprogram	
odlingslandskapet:	R34, sammanvägd klassning = 1
Totalareal:	310,7 hektar
Land:	88,1 hektar

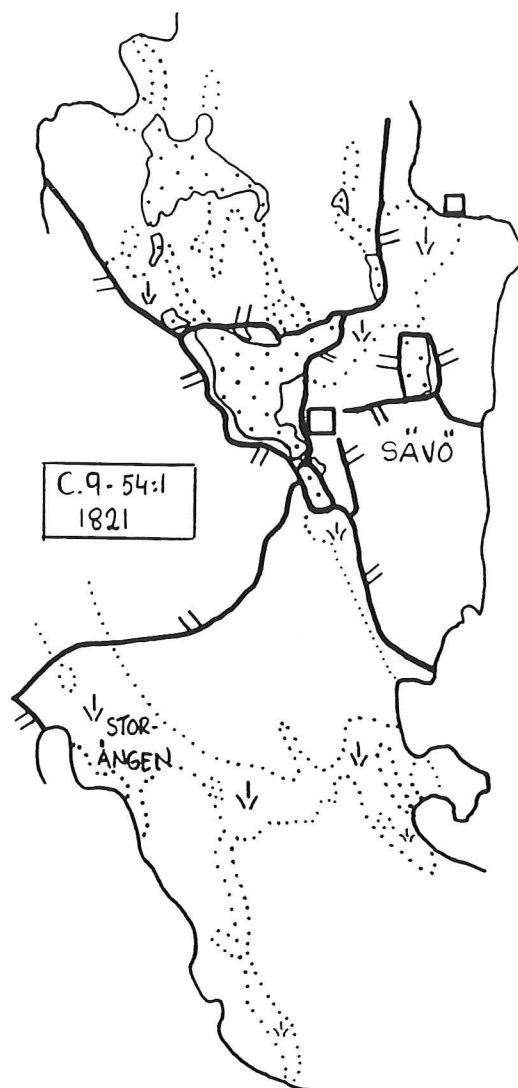
Vatten: 222,6 hektar
 Naturtyper: Annan öppen äng: 4,0 hektar
 Sidvallsäng: 1,5 hektar
 Havsstrandäng: 1,5 hektar
 Öppen hagmark: 33,0 hektar
 Blandlövhage: 9,0 hektar
 Annan träd- och buskbärande hage: 8,6 ha
 Betad skog: 18 hektar
 Åkermark: 9,5 hektar
 Tomtmark: 3,0 hektar
 Ur natur- och kulturmiljösynpunkt värdefulla landskapselement:
 Träd med hamlingsspår: minst 10 stycken
 Fossil åker: 10 stycken
 Odlingsrösen: minst 27 stycken
 Öppna diken i åker/vall: 1020 löpmeter
 Randmiljöer åkerkanter: 4150 löpmeter

2. Kulturhistoria

Markslagen var år 1821 åker, äng, bete och skog. Åker och äng bildade tillsammans inägomarken medan den stora beteshagen samt skogen med mulbetet bildade utmarken. Huvuddelen av åkermarken låg norr om gården med en mindre åkertäppa i ängsmarken i öster. Åkern var fördelad på norra och södra gårdet och uppgavs vara brukad i tvåsäde. Åkern var väldikad och innehöll få odlingsrösen.

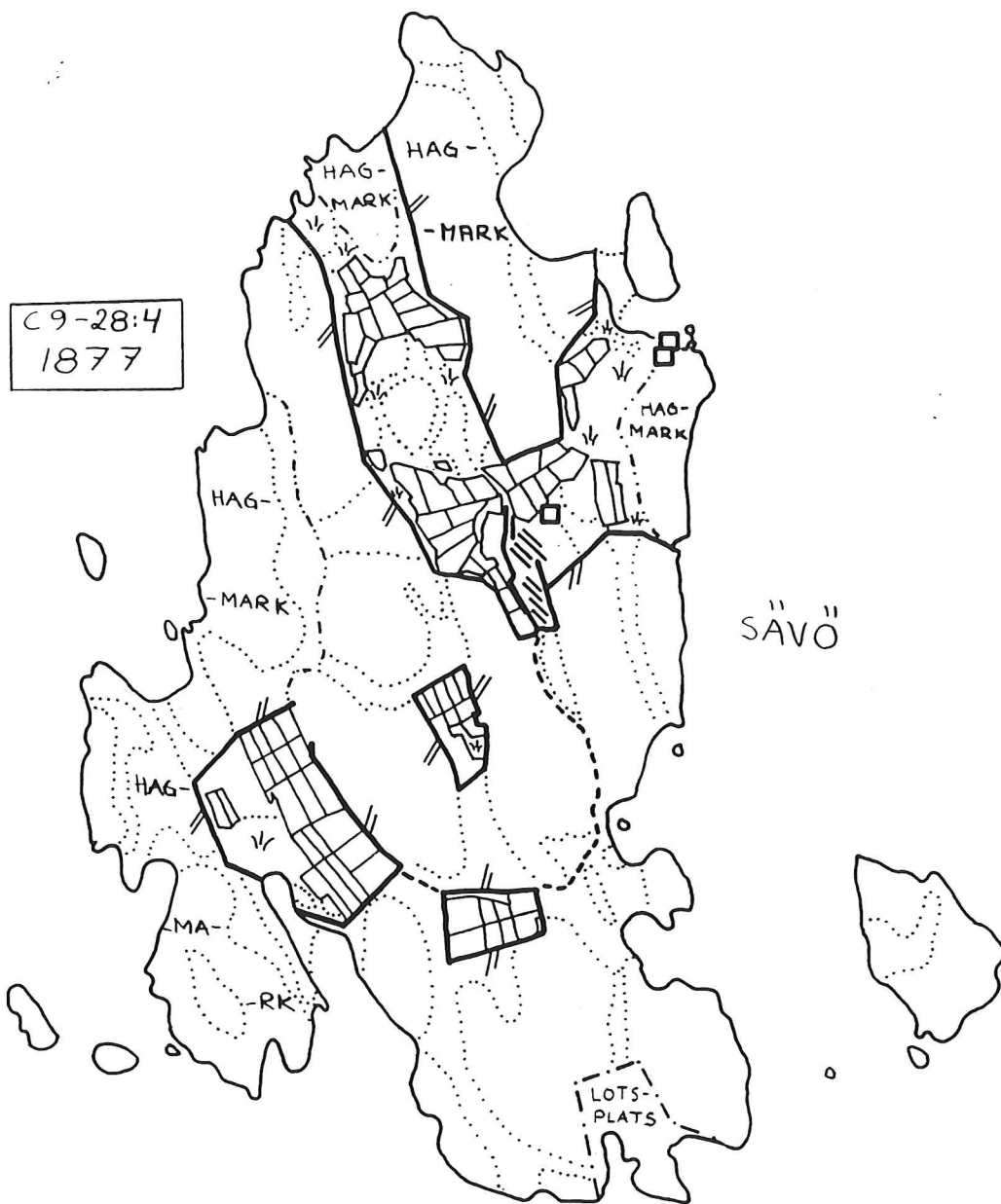
Ängen bestod huvudsakligen av "Storängen" i söder och låg på sina ställen utmed långsmala stråk mellan beghällarna. I ängen fanns några ängsholmar. Ängen beskrivs ha skiftande kvalitet och utgjordes bl.a. av "*måsaklig wall*", "*slät sätlingvall*", "*kjarr och måsblandad sidvall med löfskog*" samt "*slät måsacklig sid och hårdvall*". "*Uti ängsmarken är löfskog af allehanda slags löfträd*". Sidvall var den fuktiga ängen, hårdvall den torra ängen och sätlingvallen den strandnära fuktiga ängen påverkad av salterna i brackvattnet. Av citaten kan vi utläsa något som förefaller vara karakteristiskt för skärgårdens agrarlandskap, ängarnas lövträdsinnehåll. På flera andra av Södermanlands läns skärgårdsöar kan man iaktta stora ensamstående ekar samt spår av hamlingsbruk (lövtäkt). På Sävö är ekarna fortfarande framträdande liksom träd med hamlingsspår.

Betesorganisationen fungerade under 1800-talet efter lite andra principer än dagens. Lantmätaren förefaller ha haft problem att bestämma sig för om marken utanför inägorna skall betraktas som utmark eller som betesmark d.v.s. som skog med mulbete eller som hagmark. Han har nämligen strukit över "*Ut*" i "*Utmark*" och troligen därefter lagt till ordet "*Betes*" som en förled. Till detta har han skrivit att "*Till denna Lots-gård är inga Holmar utan är betet för kreaturen utomkring gårdens gårdens och ängar på denna Ö, hvilken är mycket Bärggig samt med Marskog och någon löfskog beväxt*". Till detta ges en uppgift att inget "*Timmer och Byggnadsvirke*" finns till gården.

Karta 1821.
Åkermark är
punktrastrerad
och ången har
tuvsymbol.
Ofylld kvadrat
utgör bebyggelse
och hägnader
markeras med
fet linje med ryttare.

Kartan från 1877 skiljer sig huvudsakligen endast i ett avseende från den förra. Åkern har expanderat på ångens bekostnad. Detta syns tydligast i den gamla Storången där två åkergården etablerats. Även norr respektive öster om dessa fanns ett åkergårde, vilken vi kan kalla mittåkern. Hela mittåkern utom ett litet parti i dess mitt, vilken utnyttjades för slåtter, var uppodlad. Det framgår inte om åkern brukades i tvåsåde, sannolikt började man överge detta system om man inte redan gjort det.

Karta från år 1877. I åkrarna är dikessystemen utritade. Ängsmarken är markerad med tvvtecken och hägnaderna med fet linje och rytitare. Bebyggelse är markerad med kvadrater och snedrastrering.

Den tvärgående gärdesgåden från 1821 hade avlägsnats. I stället var åkrarna inhägnade. Nya gärdesgårdar var även anlagda på inägorna. Det var endast vissa partier som lantmätaren uppfattade som betesmark (inom streck-prickad linje) trots att dessa marker inte var stängslade från den övriga marken. Detta berodde sannolikt på att dessa betesmarker haft en annan karaktär än den övriga marken, troligen betydligt öppnare och hårdare betade.

Fortfarande utnyttjades dock delar av den forna *Storängen* som äng. Några små ängsflikar hade lagts igen men landhöjningen hade å andra sidan ökat den befintliga ängen.

Häradskartan från sekelskiftet, reviderad 1927, uppvisar en tämligen normal bild av den agrara utvecklingen. Åkermarken fortsatte att expandera på bekostnad av ängen, framförallt på den gamla ängen väster om sjöbod och båthus.

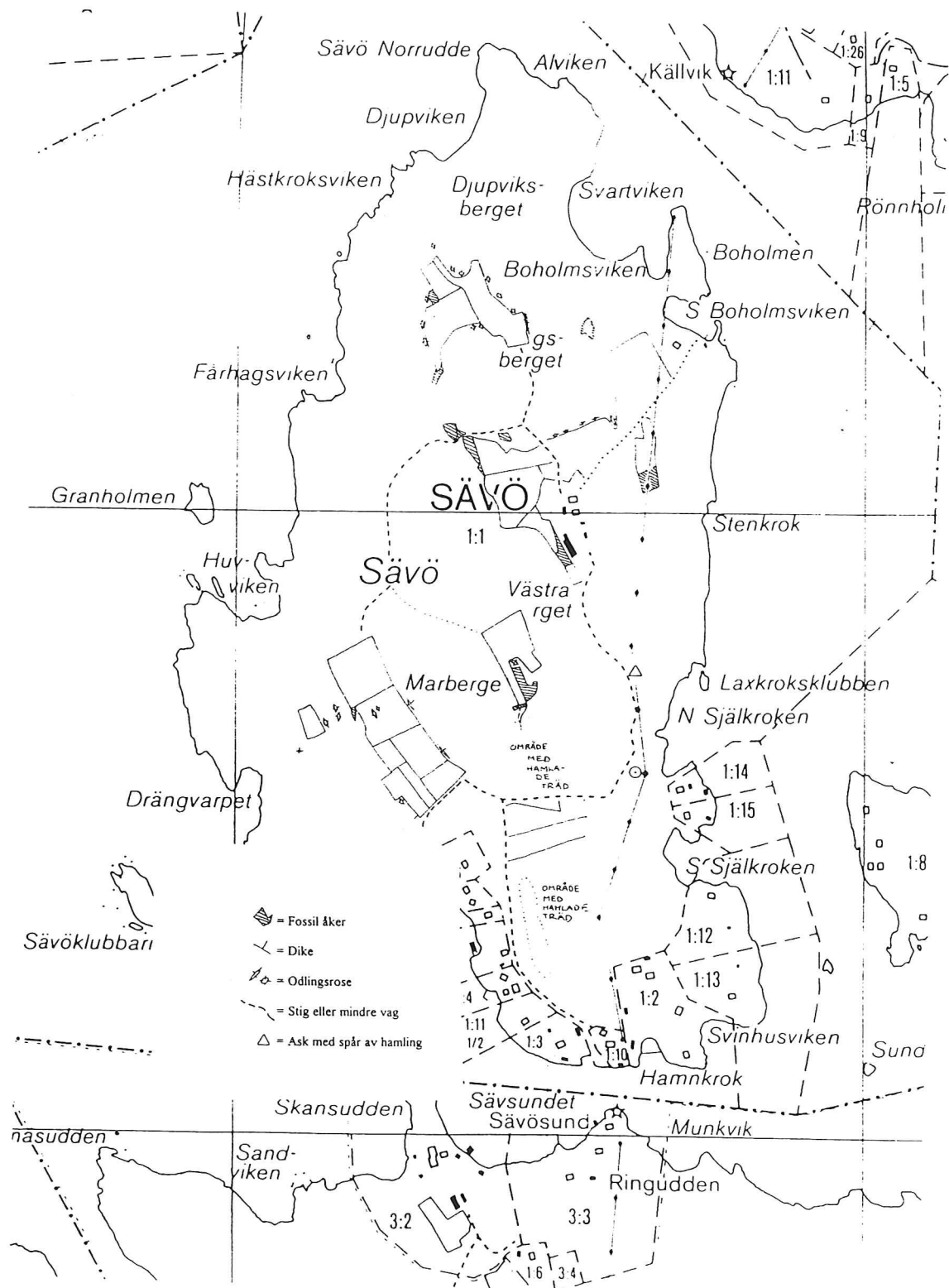
Av ängsmarken fanns endast några mindre områden kvar. Ett låg mellan åkrarna på den forna "*Storängen*", ett låg i södra delen av "*norra gärdet*" och det sista låg invid "*Hamnkrok*".

Resterande marker inom den gamla inägomarken betecknas som skog och mossar. Denna skog bestod utmed de tidigare ängsstråken av lövträd. Det kan dock inte ha rört sig om skog utan om glest stående lövträd, eftersom markerna snarare torde ha övergått från äng till bete, och behållit landskapets öppenhet, än växt igen till skog. Bete var det i alla fall på 1940-talet vilket kan studeras på flygfotografi. Men att de ur bruk tagna ängarna hållits öppna framgår även av **ekonomiska kartan** från 1954-58. Några barrträd fanns inte söder om den öst - västgående vägen söder om *Marberget* och *Sävsundet*. Marken utanför inägorna bestod till huvuddelen av barrskog med inslag av löv.

3. Spår i landskapet

Spåren i landskapet består främst av åkerbruk. De åkrar som här åsyftas är dels dagens åkrar men även spåren av igenlagda åkrar. Det som utmärker åkerspåren är stenröjda ytor och dikade kanter. Den borttransporterade stenen har lagts samman i odlingsrösen alldeles intill åkerkanten men det förekom även att man slängt stenen längs med hela åkerkanten utanför diket. På Sävö är de igenlagda åkrarna plana. De diken som omger dessa igenlagda åkrar är i de flesta fall handgrävda, smala och grunda. De flesta diken som syns på kartan från 1821 är dock bortrationaliserade till förmån för enstaka större diken.

Söder om åkern invid väster om *Marberget* löper en sedan länge oanvänd brukningsväg i riktning mot Sävöaren. Denna är delvis uppbyggd och stenrensad där stenen flyttats till kanten.

Ur natur- och kulturmiljösynpunkt värdefulla spår i landskapet

Andra spår i landskapet som torde kunna hänföras till de kulturhistoriska är förekomsten av vissa träd. Intressant i detta avseende är häradskartans redovisning av skog och träd jämfört med den bild av skogen vi idag har. Genom analogislut med övriga skärgårdsreservat torde, som ovan nämnts, vissa ängsmarker varit kantade med hamlade träd. Detta kan på Sävö verifieras på några platser. Ängsstråket mellan gården och *Norra Själkroken* odlades aldrig upp till åker. I dag är denna äng på sina ställen starkt igenväxt. Men där står ett träd med tydliga hamlingsspår. Samma fenomen finner man i stråket mellan den relativt sett nyanlagda åkern (mellan Marberet och Västra berget) och den öst - väst gående stigen samt väster om Kikarberget, där ett flertal träd med hamlingsspår står. Träden stod aldrig i ängsmarken utan i dess kanter intill en bergskant eller hållmark. Detta förefaller ha två orsaker, så lite skuggningseffekter på den gräsbärande marken som möjligt, samt trädens skydd för skärgårdsvindarna. De hamlade träden stod glest, och bestod företrädesvis av lind, ask och björk. Ängarna har troligen haft detta utseende under många hundra år. På bergsklackarna mellan ängarna växte blandskog där barrinnehållet bestod av såväl gran som fur. Ek med någon nämnvärd ålder finns idag endast på inägomarken. Eken betraktades allmänt förr som ängens fiende, då den skuggade och hade svärnedbrytbara löv. Eftersom Sävö under många hundra år varit en arrendegård under Tureholms säteri ligger det nära till hands att anse eken vara planterad med en viss tanke.

4. Bebyggelse

De byggnadshistoriska värdena på Sävö utgjordes vid en inventering 1977-78 av två bebyggelseområden, Sävsundets lotsplats och Sävö gård. Husen är fristående till varandra.

Lotsplatsen består av en väl bevarad sekelskiftesmiljö omfattande 10 byggnader. Bostadshusen är till antalet tre där två, i änden på trädgårdsvägen, utgörs av tvåfamiljshus. Samtliga är envåningshus. Fasaden på det första är av liggande spontpanel och stående pärlspontpanel, gulmålad med vita lister. Rött plåttak samt tvåluftsfönster med två rutor per luft. Tvåfamiljshuset är av rödmålad locklistpanel med vitmålade knutar och fönsterfoder. Det östra har profilerade vindskivor och rundad hörnstock. Till tvåfamiljshuset finns en bod, en källare med fyra dörrar och en redskapsbod även den med fyra dörrar. Gula villan har två uthus och ett åttkantigt gult lusthus med flerfallstak. I söder finns lotsutkiken.

Sävö gård består av 6 byggnader. Manbyggnaden är en parstuga med röd locklistpanel, vita knutar, tvåluftsfönster, lövsågade vindskivor och enkupigt tegel. Huset moderniserades 1934. Intill ligger ytterligare ett bostadshus med inredd vind. Huset har två ingångar bredvid varandra och en tvåvåningsveranda på den norra sidan. Även detta hus är locklistpanelad. Moderniserad 1931.

Till gården finns en dubbelbod av liggande timmer innehållande drängstuga, mangelbod och visthus. En källare av liggande timmer samt en vedbod. Ladugården är sammanbyggd med svin- och hönshus, dass, loge och uthus.

Vid Boholmsviken ligger en röd knuttimrad sjöbod med enkupigt taktegel. Taket håller i dag på att ge vika och timret vallar ställvis ur. Invid finns även ett modernt skjul.

5. Naturvärden

Reservatets naturvärden är till största delen knutet till den historiska markanvändningen i kombination med de naturgivna förutsättningarna.

5.1 Geologi:

Sävön kännetecknas, i likhet med övriga öar i arkipelagen, av de nord-sydgående bergsryggarna med mellanliggande sänkor. Bergsryggarna utgörs i huvudsak av gnejsgranit, medan sänkorna är täckta av leror. I västra delen av ön förekommer inslag av ett flertal mindre diabasgångar. På öns norra del finns avlagringar av skalgrus och skalmärgel.

Havsfjärden Tvären avviker genom sin bottenpogografi och övriga utformning väsentligt från andra fjärdar och vikar i skärgården. Enligt de senast teorierna kan denna bildning ha uppkommit genom ett meteoritnedslag för 450 miljoner år sedan. I de djupare delarna av Tvären finns länets största förekomster av avlagringar från ordovicium.

Sävön är förhållandevis kuperad med några branta bergsryggar och markerade bergklackar. Högsta punkten är Djupviksberget, 18 meter över havet.

5.2 Odlingslandskapet:

Hela Sävön präglas av kulturpåverkan i form av åkerbruk, ängsbruk och betesdrift. Landskapet är småbrutet, med åkrar och tidigare ängsmarker lokaliserade till dalstråken, och de äldre betesmarkerna förlagda till berg, kullar och skogsmark. Ett karakteristiskt inslag i landskapet står de äldre ekarna mellan Sävö gård och Lotsstugorna för.

Större delen av åkermarkerna brukas som betesvall. Resterande åkerarealer odlas med stråsäd och utrotningshotade ogräs.

På de äldre ängs- och betesmarkerna växer det enstaka gamla träd. Träden utgörs framförallt av ek, men även av lind, ask och tall (tall på hällmarkerna). Organismgrupper i jordbrukslandskapet som är knutna till äldre solexponerade träd, som lavar, insekter och vissa mossor, har goda förutsättningar för att kunna finnas i området. Här finns bland annat skuggorangelav, gul dropplav och gulpudrad spiklav.

På de öppna ytor som finns kvar i den gamla ängsmarken finns det på några platser mycket artrika grässvålar. I örtrika torr-, frisk- och fuktängar förekommer hävdgynnade arter som vildlin, pillerstarr, adam och eva, östersjömaskros, smultronklöver, ängsskallra, darrgräs och ett flertal arter ängssvampar.

Jordbrukslandskapets randmiljöer som åkerkanter, skogsbryn, öppna diken, åkerholmar är till största delarna igenvuxna med lövträd, sly och buskar.

På södra delen av Sävön finns välbevarade rester av tidigare ängsbruk och lövtäktbruk. Enstaka träd med spår av lövtäkt (hamling) förekommer. Det är framförallt ask och lind som hamlats. Dessa träd är i regel mycket gamla och har ett mycket högt bevarandevärde. Lövtäkten gör att träden blir äldre än de skulle bli om lövtäkt inte utfördes, främst på grund av att de inte behöver bära en tung trädkrona. Den rika tillgången på död ved och grov bark på lövtuktade träd skapar goda förutsättningar för en stor mängd lavar, insekter, svampar och fåglar.

Som ett resultat av att bruksintensiteten (ängsbruk, bete och röjning) minskat under olika tidsperioder har delar av Sävön vuxit igen. Det är främst buskar som slån och nypon, som tillsammans med sly och ungräd breder ut sig i betesmarker och åkerkanter. Betesbeläggningen har under senare år varit för låg (se vidare i utvärderingen).

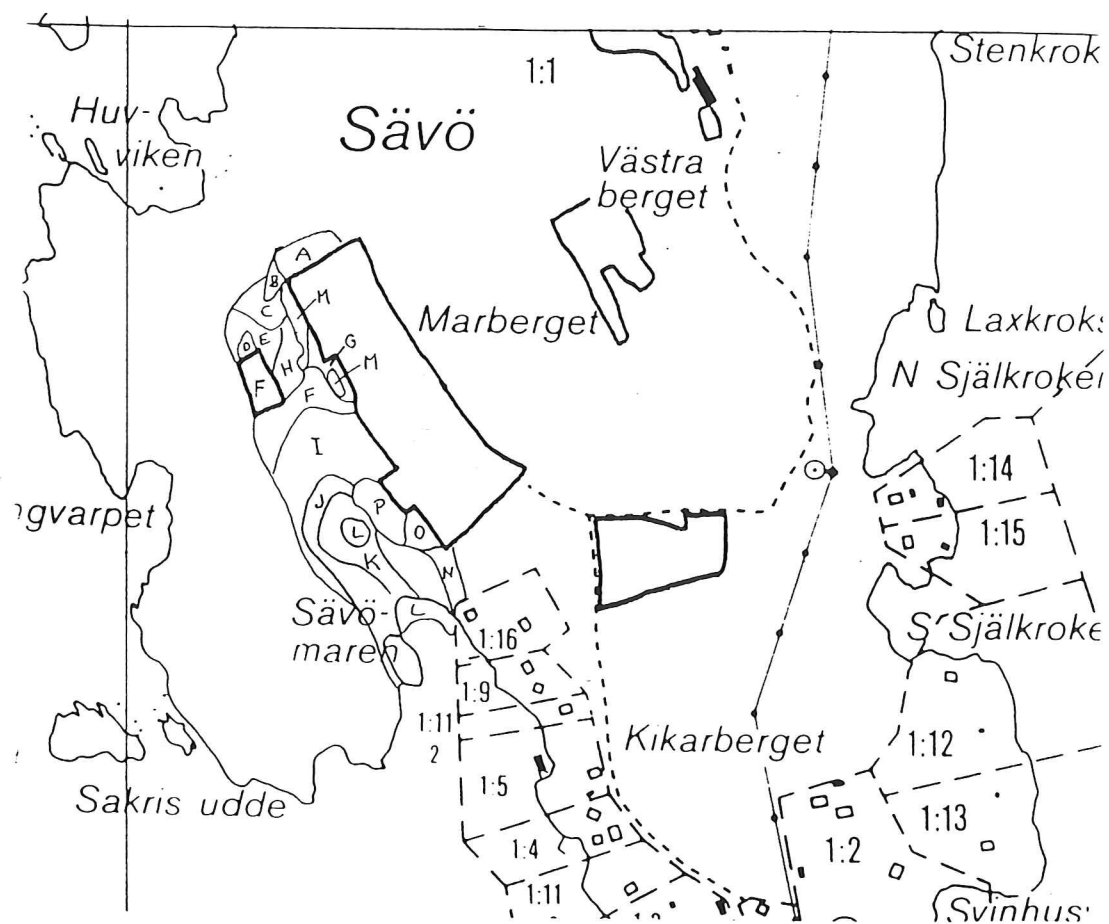
5.3 Den betade skogen:

Den betade skogen domineras av medelålders tallskog med större och mindre inslag av gran. Granen karakteriserar de tidigare öppna ytor som under senare år vuxit igen. I några sänkor växer glest stående al. Äldre skogsbestånd saknas på Sävön.

Ur ett historiskt perspektiv har den betade skogen vuxit igen, framförallt beroende på att husbehovsvirke och klenvirke inte tas från dessa marker längre, och att för lite tamboskap betar i markerna. Områden med förekomster av växter och djur som är knutna till betade skogar med ljusöppningar och solbelysta äldre trädstammar minskar kontinuerligt.

6. Det rörliga friluftslivet

Besökare till området kommer främst med båt. Välbesökta platser är bland annat stränder, strandområden och vandringsstigen runt ön. För närvarande bedrivs viss natur- och lägerskoleverksamhet, samt informationsverksamhet i anslutning till Lotsstugorna. Under hösten är fritidsfisket populärt i området, med ett bra gäddfiske och på senare år även öringfiske. De vintrar isarna ligger är Sävsundet ett omtyckt mål för långfärdsåkning på skridsko.

Vegetationstypskarta över del av Sävö

- A- örtrik friskäng, delvis degenererad av tuvtåtel och vallgräs
- B- rödvenäng, delvis med inslag av vallgräs
- C- rödvenhed, med inslag av färsvingelvar
- D- högörtäng
- E- lundgröe och olika vallgräs
- F- örtrik friskäng
- G- rödvenhed 50%, örtrik friskäng 50%
- H- rödvenhed, delvis degenererad av igenväxning
- I- högörtäng
- J- övre landstrand av salttåg-rödsvingel (sälting)
- K- havssäv-blåsäv
- L- bladvass
- M- hållmarkstorräng
- N- rödvenäng, degenererad av älgräs och vallgräs
- O- olika vallgräs och hallon mm
- P- lundgröe, ängsgröe mfl skogsveg

B PLANDEL

7. Disposition och skötsel av mark och vatten

7.1 Övergripande mål

Målet för områdets skötsel är att vårda och bruka ett sörmländskt skärgårdslandskap som vuxit fram med jordbruk, fiske och till mindre del skogsbruk som basnäringar. Dessa näringar utgör utgångspunkten för områdets skötsel.

- områdets skötsel ska grundas på den odlingshistoriska markanvändningen i så stor utsträckning som möjligt, dvs åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift, naturvårdsinriktat ängsbruk, skogsbete och naturvårdsinriktad plockhuggning.
- förutsättningar för att hävdgynnade växt- och djursamhällen ska kunna leva kvar på Sävön ska vara goda. Populationerna av de hävdgynnade växt- och djurarterna ska inte tillåtas minska. Ett kortsiktigt mål är att skapa sådana förutsättningar att dessa populationer istället ska kunna öka
- förutsättningar för att växter och djur som är knutna till "betade, äldre bondeskogar" och gamla, solbelysta, levande och döda träd i betade skogar lever kvar ska vara goda
- kulturhistoriska spår och lämningar ska synas som en del i skötseln och markanvändningen.

7.2 Områdesindelningar och skötsel

Nedastående riktlinjer är generella. Detaljerna när det gäller skötseln av området ska regleras i ett eller flera skötselavtal med brukare och/eller entreprenörer. Arealerna avser markerna efter restaurering.

7.2.1 JORDBRUKSMARK OCH BETAD SKOG

Naturlig ängsmark	5,5 hektar
Naturlig hagmark	69,1 hektar
varav betad skog	ca 18 hektar ✓
Åker/vall	9,5 hektar

lombmark 3ha

Preciserade kvalitetsmål:

Markerna ska skötas så att:

- biologiska och kulturhistoriska värden som visar på en lång, traditionsenlig skötsel av åkrar, ängar och betesmarker (inklusive betad skog) skall bevaras och utvecklas,
- den höga artrikedom och arttäthet som är kännetecknande för välhåvdade växtsamhällen i ängar och naturbetesmarker skall bevaras och utvecklas,
- arter som är representativa för välhåvdade växt- och djursamhällen, samt betad äldre bondeskog, skall bevaras och utvecklas så att de långsiktigt kan förnygra sig i livskraftiga populationer,
- hävdberoende växt- och djurarter som är rariteter i bygden, regionen eller landet skall bevaras och utvecklas så att de långsiktigt kan förnygra sig i livskraftiga populationer.

Kommentarer till de preciserade kvalitetsmålen.

Växter, svampar, lavar, fåglar, insekter mm som är knutna till öppna ängar och betesmarker, och till de befintliga gamla, fristående träden ska ha goda förutsättningar för att finnas kvar. Exempel på växtsamhällen som ska bevaras och utvecklas är gräs-lågstarräng, örtrik friskäng och artrik torräng. Exempel på arter som ska bevaras och utvecklas är lind, ask, kattfot, Adam och Eva, vildlin, östersjömaskros, darrgräs, pillerstarr, ängschampinjon, kantarell, sotvaxskivling, ängsvaxskivling, scharlakansröd vaxskivling, slåttergräsfjäril och bastard-pärlemorfjäril.

Den betade skogen ska skötas så att växter och djur som är knutna till olika successionsstadier i betade skogar ska kunna finnas kvar. Eftersom artdiversiteten och helhetsvärdena är störst i "betad äldre bondeskog" ska största vikten läggas vid de värden som är kopplade till denna skötsel (för definition se Skogsstyrelsens skrift "Betade äldre bondeskogar - ur naturvårdssynpunkt" samt till fristående, solbelysta, levande och döda träd. Exempel på arter som ska bevaras och utvecklas är lind, ask, brunört, blodrot, stagg och knägräs. Förekomsten av lövtuktade (hamlade) träd ska öka.

Skötsel:

Ängsbruk med efterbete samt naturvårdsinriktad betesdrift. Åkerbruk och årlig skötsel av alla randmiljöer i form av slåtter och/eller bete samt röjning. Kontinuerlig lövtäkt. I den betade skogen ska även natur- och kulturmiljövårdsinriktad plockhuggning och blädning utföras.

Betesdriften i hagmarkerna, och efterbetet på ängsmarkerna, ska ske med nötkreatur, och om möjligt får och/eller hästar. Ett tillräckligt antal betesdjur är en grundförutsättning för att målet med områdets skötsel ska kunna nås. Om betetrycket är för lågt försvinner många av de hävdgynnade arterna. I praktiken måste uppföljningen av betets effekter mm styra vad som är lämpligt djurantal i respektive fälla.

Följande riktlinjer gäller för den betade skogen:

- * skogsvårdslagens skogsskyddsåtgärder ska inte gälla.
- * gamla träd ska överhållas och succession i samma omfattning som det finns gamla träd får inte avverkas.
- * självföryngring ska alltid ske.
- * äldre död ved i form av stubbar och lågor ska inte städas bort.
- * stor hänsyn ska tas till hotade fågelarter.
- * markberedning ska inte utföras

7.2.2 BRACKVATTENMILJÖER, SMÅÖAR OCH SKÄR

Vatten	222,6 hektar
Småöar/skär	ca 1 hektar

Mål:

Hård- och mjukbottnar samt småöar och skär ska inte utsättas för sådana störningar att den långsiktiga överlevnaden av de naturligt förekommande populationerna av växter och djur äventyras. Detta gäller även de populationer som är kulturpåverkade i form av ängsbruk eller bete.

Skötsel:

Fri utveckling.

Värdenas bestående är i stor utsträckning beroende av belastningen av framförallt näringsämnen, miljögifter och turism. Skötselplanen tar inga ställningstaganden i dessa frågor.

7.2.3 BEBYGGELSE

Mål:

Befintlig bebyggelse med byggnadshistoriska värden ska bibehållas.

Skötsel:

Vid vård och underhåll av befintlig bebyggelse skall färgsättning bibehållas, liksom de traditionella material och metoder som förekom då byggnaderna uppfördes.

7.3 Restaureringsplan för de olika skötselområdena:

Inom flertalet områden ska partier med ungskog, sly och busk huggas bort för att långsiktigt upprätthålla och förbättra de natur- och kulturmiljövärdena som, i ett historiskt perspektiv, är kopplade till de markslag som åtgärden berör eller avser återställa.

Vid bedömning av vad som är igenväxning utgör de specifika träd- och buskarterna, deras ålder och geografiska förekomst viktiga kriterier. Det viktigaste för bonden före den storskaliga introduktionen av konstgödsel på 1950- och 1960-talet, var att få så stor avkastning av sommar- och vinterfoder som möjligt i sina betesmarker och ängar. Karakteristiskt för de träd och buskar som tilläts växa i markerna är att de står på mindre produktiva marker, i anslutning till håll- och bergspartier, stenrösen och liknande. Träd, buskar och annan vegetation som inte gav mat eller husbehovsvirke åt folk eller djur togs bort för att gynna gräsproduktionen.

När det gäller röjningsinsatser ska odlingshistoriska aspekter, kunskaper om de hävdgynnade arternas krav på miljö och bondens inställning till sin foderproducerande mark före konstgödselepen vägleda arbetet.

Område Ä:

Ängsbruk med efterbete.

- Restaurering av träd- och buskskikt samt stängsling har högsta prioritet. Återväxt till befintliga äldre träd och buskar ska sparas. Alla träd med spår av lövtäkt ska tuktas igen, samt ett antal yngre träd av framförallt lind och ask i anslutning till bergspartier och hållmarker. Stängsel följer den äldre sträckningen, och utgörs av ekstolp och galvaniserad eltråd.

Område Å:

Växelbruk.

- Restaurering av träd och buskskikt samt stängsling har högsta prioritet. Alla träd med spår av lövtäkt ska tuktas igen, samt ett antal yngre träd av framförallt lind och ask i anslutning till bergspartier och hållmarker. Stängsel följer åkerkanterna, och utgörs av ekstolp och galvaniserad eltråd.

- Baracken på norra åkern ska flyttas till betesmark.

Områdena B1 och B2:

Naturvårdsinriktad betesdrift. Plockhuggning och blädning.

- Stängsling har högsta prioritet. Stängsel ska utgöras av ekstolp och galvaniserad eltråd.
- Restaurering av sjöbod har högsta prioritet.
- Restaurering av träd- och buskskikt i B2 har mycket hög prioritet, och i B1 hög prioritet. Återväxt till befintliga äldre träd och buskar ska sparas. Den betade skogen ska plockhuggas och blädas.

8. Friluftsliv och undervisning

8.1 Övergripande mål

- Besökande till Sävö ska få en översiktlig information om reservatets värden, syftet med skötseln och vilka villkor som gäller för allmänheten.
- Området ska vara tillgängligt för undervisning och lägerskoleverksamhet, med inriktning på skärgårdens natur- och kulturmiljövärden.

8.2 Åtgärder och skötsel

- Informationsskylt finns vid bryggan i söder. Underhåll av skyltar ska utföras av reservatsvärden.
- samlingslokal för undervisning och lägerverksamhet finns i Lotsstugorna.
- komplettering av sörmalsleden från Lotsstationen till Sävö gård, vidare Huvviken och tillbaka till Lotsstationen.
- eldplatser finns vid Huvviken och på nordligaste åkern. Den senare ska flyttas till betesmark. Underhåll och vedhuggning ska utföras av reservatsvärden.

9. Uppföljning

Effekterna av utförda åtgärder ska alltid följas upp för att kunna se om målsättningen, att gynna preciserade natur- och kulturmiljövärden, uppnås. Har åtgärderna varit ändamålsenliga och står kostnaderna i rimliga proportioner till resultatet? Uppföljningen ska också ligga till grund för ändringar i skötseln och revidering av skötselplanen.

För att kunna göra en uppföljning måste man veta utgångsläget. Före och efter varje åtgärd ska dokumentation utföras av berörda värden. Metod för detta varierar beroende på åtgärd.

Uppföljningen delas in i tre delar:

- A. Skötseldokumentation, varje år**
- B. Uppföljning av åtgärds mål, varje år**
- C. Uppföljning av kvalitetsmål, ungefär vart 5:e år**

A. Skötseldokumentation:

Varje år ska utförd skötsel/hävd dokumenteras enligt följande:

- datum för betespåsläpp och installning
- antal betesdjur som släpptes
- djurslag/ras
- förändringar i antal betesdjur och djurslag under betessäsongen samt datum för dessa
- eventuell "hjälpsslätter" i hagmarkerna
- tidpunkt för ängsslätter
- utförd lövtäkt
- årlig skötsel av randmiljöer
- årlig röjning i hagmarkerna
- restaureringsinsatser
- skogliga åtgärder

Uppdragstagaren/entreprenören/djurhållaren är ansvarig för den årliga dokumentationen. Dokumentationen ska ligga till grund för utbetalning av skötselersättning varje år. Blanketter för redovisning finns framtagna av länsstyrelsen.

B. Uppföljning av åtgärds mål

Uppföljning av skötselresultatet, åtgärds målen, ska ske varje år. Uppföljningen ska ge resultatet godkänt eller icke godkänt. I fältskiktet ska genomsnittliga kvarstående vegetationsmängden, eller stubbhöjden, mätas med gräsmarkslinjal. I träd- och buskskikt ska kontinuerlig röjning och lövtäkt följas upp som utfört (= godkänt) respektive icke utfört (= underkänt). Länsstyrelsen ansvarar för den årliga uppföljningen av åtgärds målen.

C. Uppföljning av kvalitetsmål:

Vegetation:

Vegetationen ska följas upp med artdiversitetsstudier, frekvensanalyser och populationsstudier.

Insekter:

Insekter, framförallt fjärilar och skalbaggar, ska följas upp 2 på varandra följande år med 10-15 års intervall.

Svampar:

Ängssvampar och svampar knutna till döda och levande gamla träd ska följas upp 2 på varandra följande år med 10-15 års intervall.

Lavar och mossor:

Lavar och mossor på stenar, trädstammar, lågor och grenar ska följas upp var 10-15:e år.

Metodik och protokoll följer Naturvårdsverkets rekommendationer för "Dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder i Naturreservat, NOLA- och Landskapsvårdsobjekt" miljöövervakningens rutiner samt BIN-normer. uppföljningen ska samordnas med miljöövervakningen.

10. Ekonomi och skötsel

10.1 Skötselfrågor

Förvaltare för reservatet är länsstyrelsen.

Den löpande skötseln av reservatet (åkerbruk, betesdrift, ängsbruk, sly- och buskröjning, plockhuggning, blädning mm) samt restaureringar ska i första hand utföras av boende i den sörmländska skärgården. I andra hand ska förenklad upphandling i en vidare krets ske. Kvalitet ska styra valet av entreprenörer.

Tillsyn, reservatsvärd restaurering av ängar, naturbetesmarker, åkrar och randmiljöer, stängselmaterial och uppsättning ska upphandlas och regleras i ett eller flera avtal mellan förvaltaren och en eller flera entreprenörer

10.2 Ekonomi

Löpande skötsel, restaurering, stängselmaterial, plockhuggning, blädning, informationsskyltar, tillsyn, reservatsvärd, byggnadsunderhåll, drift av naturskola/lägerskola med mera finansieras av staten genom Naturvårdsverket.

Vid begränsning av skötselmedel ska prioritering ske enligt följande.

Högsta prioritet: Löpande skötsel av åkrar, ängar och betesmarker.
 Restaurering av sjöbod.
 Byggnadsunderhåll

Mycket hög prioritet: Löpande skötsel av betad skog.
 Restaurering av ängar, åkrar och betesmarker.
 Tillsyn och reservatsvärd

Hög prioritet: Restaurering av betad skog.
 Information

Drift av natur- och lägerskola sker med öronmärkta pengar från staten.